

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Digitálne euro**[stanovisko z vlastnej iniciatívy]**

(2023/C 75/04)

Spravodajca: **Juraj SIPKO**

Rozhodnutie plenárneho zhromaždenia	20. 1. 2022
Právny základ	článok 52 ods. 2 rokovacieho poriadku stanovisko z vlastnej iniciatívy
Príslušná sekcia	sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť
Prijaté v sekcii	6. 10. 2022
Prijaté v pléne	26. 10. 2022
Plenárne zasadnutie č.	573
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	183/1/1

1. Závbery a odporúčania

1.1. Rýchly proces inovačných technológií vo finančnom sektore viedol k postupnému vytvoreniu digitálnych mien jednotlivými centrálnymi bankami vo svete. Podobne ako ostatné centrálné banky vo svete aj Európska centrálna banka (ECB-ekosystém) prijala v júli 2021 rozhodnutie o začatí procesu skúmania zavedenia digitálneho eura. EHSV oceňuje snahu ECB o pokračovanie prác orientovaných na zavedenie digitálneho eura. V súčasnosti sa v ECB-ekosystéme uskutočňuje celý rad postupných krokov s orientáciou na prijatie digitálneho eura, ktoré majú svoju časovú súslednosť. Zatiaľ nebolo prijaté rozhodnutie o prijatí digitálneho eura.

1.2. EHSV pri zavedení digitálneho eura za veľmi dôležitú pokladá finančnú a digitálnu inkluzívnosť. V tomto kontexte očakáva, že zavedením digitálneho eura budú ponúknuté výhody pre všetkých obyvateľov eurozóny. čo predpokladá, že digitálne euro umožní realizovať platobné transakcie rýchlejšie a efektívnejšie.

1.3. EHSV konštatuje, že zavedenie digitálneho eura bude predstavovať novú formu peňazí. V tejto súvislosti zdôrazňuje, že v úvahách o prijatí digitálneho eura je potrebné zohľadniť všetky pozitívne aspekty a ponúkané príležitosti, ale zároveň je potrebné poukázať aj na všetky potenciálne riziká, hlavne vo vzťahu k finančnému sektoru. Preto v tomto kontexte bude pri dizajnovaní digitálneho eura potrebné brať do úvahy monitorovanie, dohľad a riadenie potencionálneho rizika.

1.4. EHSV považuje finančnú stabilitu za jednu z kľúčových otázok na ceste k zavedeniu digitálneho eura. Preto v procese zavádzania digitálneho eura bude dôležité, aby ECB prijala všetky potrebné opatrenia na úrovni dohľadu v boji s nezákonnými operáciami, hlavne v prípade prania špinavých peňazí a financovania terorizmu (AML/CFT), a takisto v boji s kybernetickými útokmi.

1.5. V súvislosti s prípravou zavedenia digitálneho eura EHSV vidí priestor na zvýšenie efektívnosti a konkurencieschopnosti platobného systému. V tomto kontexte môže digitálne euro znížiť riziko a zároveň podporiť finančnú stabilitu.

1.6. EHSV podporuje kroky ECB-ekosystému zamerané na zavedenie digitálneho eura. Vzhľadom nato, že ide o veľmi komplexnú agendu, ktorá je výraznou mierou ovplyvnená aj súčasným dynamickým vývojom inovačných technológií, bude dôležité, aby v ECB-ekosystéme boli identifikované možnosti výberu dizajnu. V tomto kontexte bude dôležité umožniť realizáciu transakcií vo verzii online, ale tiež vo verzii offline, a že okrem toho bude potrebné, aby pri cezhraničných platobných transakciách boli systémy navzájom kompatibilne prepojené.

1.7. EHSV veľmi pozorne sleduje a bude naďalej sledovať agendu ECB-ekosystému zameranú na prijatie digitálneho eura. Preto bude dôležité, aby v ďalšom rozhodovacom procese na úrovni ECB-Eurosystemu boli prijaté všetky vecné a systémové opatrenia zamerané na výber najvhodnejšieho z možných ponúkaných modelov pri akceptácii finančnej inkluzívnosti, finančnej stability a ochrany súkromia. V súčasnosti ECB skúma a prehodnocuje rôzne dizajny.

1.8. Vzhľadom na komplexnú, ale hlavne náročnú agendu, ktorá sa týka každého obyvateľa v štátoch Európskej únie, EHSV zdôrazňuje, že pri ďalších prípravách, rokovaniach a diskusiách o zavedení digitálneho eura bude potrebné, aby bola zahrnutá občianska spoločnosť.

2. Všeobecné pripomienky

2.1. Evolučný technologický proces vedie k rýchlej digitalizácii vo všetkých sektoroch ekonomiky vrátane spoločenskej nadstavby. Rýchly vývoj a vplyv technologických inovácií možno sledovať aj vo finančnom sektore a v inštitúciách poskytujúcich platobné služby. Rýchly proces digitalizácie pokračuje aj vo verejnom sektore.

2.2. V súčasnosti centrálné banky na celom svete diskutujú a rozhodujú sa o prijatí digitálnych mien centrálnych bánk (*Central Bank Digital Currency – CBDC*). V súčasnosti centrálné banky Bahám, Nigérie prijali digitálnu menu ako zákonné platidlo. Okrem toho viac ako 110 štátov vo svete je v procese skúmania možnosti zavedenia digitálnej meny.

2.3. Čínska ľudová republika, ako prvý štát zo skupiny G20, úspešne zahájila projekt digitálnej meny, pričom zatiaľ bez vzájomného prepojenia s ostatnými centrálnymi bankami vo svete⁽¹⁾. Federálny rezervný systém v USA v januári 2022 zverejnil štúdiu o výhodách a nevýhodách zavedenia digitálneho dolára.

2.4. V súčasnosti deväťdesiat percent centrálnych bánk, čo predstavuje 95 % podiel na svetovom HDP je v procese skúmania prijatia digitálnej meny⁽²⁾. Takmer viac ako polovica centrálnych bánk vo svete vyvíja alebo realizuje konkrétne experimenty v súvislosti so zavedením CBDC. Okrem toho dve tretiny centrálnych bánk majú v úmysle v krátkodobom alebo v strednodobom horizonte, zaviesť CBDC pre maloobchodné transakcie.

2.5. Je všeobecná zhoda v tom, že po zavedení digitálnych mien centrálnymi bankami možno očakávať zníženie nákladov a efektívnejšie, rýchlejšie a bezpečnejšie uskutočňovanie platobných operácií.

2.6. Nastúpený proces zavedenia digitálnych mien centrálnymi bankami je spojený s dynamickým vývojom na kryptomenovom trhu. Okrem toho vznik a rýchle šírenie COVID-19 tento proces digitalizácie ešte viac urýchlil.

2.7. Pri prijímaní rozhodovania o zavedení digitálnych mien centrálnymi bankami bude dôležité brať do úvahy jeho vplyv na makro-finančnú stabilitu. Očakáva sa, že štáty, ktoré sa rozhodli prijať a potenciálne implementovať digitálne meny, môžu mať značné výhody, a to nielen z hľadiska rýchlosti, efektívnosti, objemu operácií, ale aj z hľadiska neprerušiteľného fungovania platobného a zúčtovacieho systému.

2.8. Cieľom zavedenia digitálneho eura Európskou centrálnou bankou by malo byť zachovanie úlohy verejných peňazí ako piliera platobného systému a jeho zavedenie by tiež malo prispieť k európskej strategickej autonómii a ekonomickej efektívnosti. Okrem toho by malo prispieť k spravodlivejšiemu, rozmanitejšiemu a odolnejšiemu európskemu maloobchodnému platobnému trhu a zároveň zabezpečiť vysoký stupeň bezpečnosti a ochrany súkromia. Eurosystem je skutočne odhodlaný umožniť prísne normy ochrany súkromia. Vyššiu úroveň ochrany súkromia v porovnaní so súčasnými platobnými riešeniami by však bolo potrebné začleniť do regulačného rámca.

(1) Čínska ľudová republika začala s projektom digitálneho juanu už v roku 2014. Počas zimných olympijských hier (2022) bolo možné využiť digitálny juan. Zatiaľ sa digitálna mena *e-yuan* využíva len na území Čínskej ľudovej republiky.

(2) Viac informácií nájdete na stránke <https://news.bitcoin.com/105-countries-are-exploring-central-bank-digital-currencies-cbdc-tracker-shows/>.

3. Hlavné pripomienky

3.1. EHSV konštatuje, že ECB by sa pri smerovaní k zavedeniu digitálneho eura mala orientovať na zníženie a elimináciu potenciálnych rizík. Pokiaľ ide o samotné digitálne euro, diskutuje sa o viacerých modeloch vrátane modelov založených na validácii treťou stranou a partnerskej validácii a s funkciou offline alebo online ⁽³⁾.

3.2. EHSV očakáva, že ECB by mala pri stratégií na prijatie digitálneho eura skúmať všetky druhy rizík a upriamiť svoju pozornosť na prijímanie opatrení na elimináciu potenciálnych rizík.

3.3. EHSV zdôrazňuje, že ECB by sa pri svojom zámere zaviesť digitálne euro mala sústrediť aj na zachovanie finančnej stability a hladký menový prechod. Preto budú dôležité ďalšie podrobné analýzy rôznych prvkov návrhu digitálneho eura vrátane analýzy budúceho vplyvu digitálneho eura na makrofinančnú stabilitu.

3.4. EHSV očakáva, že s evolučným technologickým procesom bude potrebné brať do úvahy aj ostatné možné riziká, ktoré s týmto procesom súvisia. Preto ECB bude stratégiou na zavedenie digitálneho eura musieť zvládnuť dve výzvy: zabezpečenie finančnej stability a hladkej transformácie menovej politiky na jednej strane, a zabezpečenie dynamického procesu technologického rozvoja a inovácií na druhej strane.

3.5. EHSV očakáva, že pri realizácii zahraničných platieb bude potrebné prijať všetky opatrenia proti, financovaniu terorizmu a iným protizákonným operáciám ⁽⁴⁾. V tomto kontexte EHSV vidí veľký priestor pre vzájomne výhodnú medzinárodnú spoluprácu a koordináciu medzi jednotlivými centrálnymi bankami a medzinárodnými menovo-finančnými a ekonomickými inštitúciami ⁽⁵⁾.

3.6. EHSV konštatuje, že pri posudzovaní rozličných foriem peňazí je potrebné zohľadniť funkcie, ktoré plnia, t. j. funkciu prostriedku na uchovanie hodnoty, funkciu zúčtovacej jednotky a výmenného prostriedku. Digitálne euro by sa malo používať najmä ako platobný prostriedok a nestáť sa nástrojom finančných investícií, aby sa predišlo negatívnym dôsledkom pre finančný sektor.

3.7. EHSV predpokladá, že pre dosiahnutie maximálneho efektu pri plnení funkcie platobného prostriedku bude dôležité, aby ponuka finančných prostriedkov bola dostatočná a bez stanovených obmedzení. Ďalej EHSV poukazuje na to, že vo vzájomných platobných a zúčtovacích vzťahoch bude dôležité, aby bola akceptácia tak fyzických, ako aj právnických osôb. Bude však potrebné mať také nástroje, ktorými sa zabráni používaniu digitálneho eura na investičné účely ⁽⁶⁾.

3.8. EHSV očakáva, že ECB pri úvahách o zavedení digitálneho eura bude musieť zobrať do úvahy výzvy, hlavne čo sa týka bezpečnosti platieb, ich efektívnosti, finančnej inkluzívnosti vrátane finančnej stability a transmisie menovej politiky a pod. Plány spoločností súkromného sektora zaviesť digitálne meny urýchlili projekty CBDC. Veľmi dôležité je, aby ECB očakávala ďalšiu konkurenciu digitálnych mien súkromného sektora ⁽⁷⁾.

3.9. EHSV poukazuje na to, že pre ECB bude dôležité rozhodnúť, ako stanoviť podmienky na zabránenie potenciálnemu zlyhaniu trhu. Okrem toho bude tiež potrebné stanoviť, ako postupovať v prípade súkromných bánk, ale tiež finančných inštitúcií, ktoré poskytujú služby v oblasti domáceho a zahraničného platobného styku. Pre ECB bude preto v procese prípravy dôležité rozhodnutie o výbere z možných modelov CBDC.

⁽³⁾ Viac informácií nájdete na stránke https://www.ecb.europa.eu/paym/digital_euro/investigation/governance/shared/files/ecb.degov220504_magdesignfeatures.en.pdf?2e15ee7911b93a720fbdebe09cfa1a79.

⁽⁴⁾ Viac informácií nájdete v poslednom stanovisku EHSV na túto tému s názvom *Balík právnych predpisov proti praniu špinavých peňazí* (Ú. v. EÚ C 152, 6.4.2022, s. 89).

⁽⁵⁾ S procesom zavedenia digitálnej meny centrálnymi bankami sa najviac zaoberajú nasledovné inštitúcie: Medzinárodný menový fond, Banka pre medzinárodné platby, Svetová banka, iné verejné a súkromné menovo-finančné a ekonomické inštitúcie.

⁽⁶⁾ Viac informácií nájdete na stránke https://www.ecb.europa.eu/paym/digital_euro/investigation/governance/shared/files/ecb.degov220504_magdesignfeatures.en.pdf?2e15ee7911b93a720fbdebe09cfa1a79.

⁽⁷⁾ Súkromné digitálne meny (kryptomeny) môžu konkurovať digitálnym menám centrálnych bánk. Od vzniku svetovej finančnej krízy bol zaznamenaný výrazný vzostup v oblasti súkromných digitálnych mien.

3.10. V súčasnosti sú známe nasledovné modely pre digitálne meny centrálnych bánk, a to priamy model, nepriamy model, sprostredkovaný a hybridný model. EHSV poukazuje ďalej na to, že jednou z najdôležitejších úloh pri využití jedného z možných modelov pre zavedenie digitálnej meny ECB bude vzájomné prepojenie medzi centrálnymi bankami⁽⁸⁾.

3.11. EHSV predpokladá, že cezhraničné platobné systémy pre maloobchodné transakcie s digitálnym eurom budú dostatočne rýchle pri nižších nákladoch, transparentnejšie, bezpečnejšie a oveľa dostupnejšie.

3.12. EHSV zdôrazňuje, že vzájomné prepojenie maloobchodných platieb umožní ľahšiu realizáciu jednotlivých transakcií pri rozdielnych modeloch, ktoré jednotlivé centrálné banky budú akceptovať pri zavedení digitálneho eura. Čím lepšie bude vzájomné prepojenie medzi poskytovateľmi jednotlivých platobných služieb, tým sa viac dosiahne väčšia spokojnosť medzi užívateľmi a poskytovateľmi služieb.

3.13. EHSV predpokladá, že digitálne euro bude predstavovať novú formu peňazí. Technologické inovácie vedú k dvom formám digitálnych mien, a to a) digitálne aktíva centrálnych bánk a b) súkromné digitálne aktíva. V tomto kontexte je potrebné brať do úvahy nielen potenciálnu konkurenciu, ale aj aké bude mať postavenie digitálne euro v medzinárodných menových vzťahoch, ako druhá najdôležitejšia rezervná mena.

4. Konkrétne odporúčania

4.1. EHSV poukazuje na to, že ak sa zavedie digitálne euro, ECB v spolupráci s komerčnými bankami zabezpečí, aby sa hotovosť naďalej poskytovala a mohla sa naďalej používať v maloobchodných operáciách⁽⁹⁾.

4.2. EHSV poukazuje na to, že ECB by mala monitorovať všetky potenciálne riziká. Jedným z dôležitých opatrení pre zabezpečenie stability meny v blockchaine bude stablecoin⁽¹⁰⁾. V tomto kontexte bude dôležité vymedziť, ako bude ECB postupovať s touto formou digitálnej meny – stablecoin, ktorá môže mať tiež väzbu na digitálne euro.

4.3. EHSV zdôrazňuje, že hotovosť zostane veľmi dôležitá pre inkluzívnosť meny. Niektoré časti spoločnosti, najmä starší a finančne znevýhodnení ľudia, nemajú vždy prístup k digitálnym účtom a kreditným kartám. Hotovosť je pre nich jediným platobným prostriedkom. Okrem toho je hotovosť ochranou pred nadmerným zasahovaním do súkromia občanov. Rastúci objem bankoviek v hospodárstve je dôkazom dôvery v túto formu peňazí, pravdepodobne aj po finančnej kríze v roku 2008 a v dôsledku nej.

4.4. EHSV konštatuje, že v súčasnosti takmer všetky centrálné banky vo svete, ktoré prijali stratégiu prijatia digitálnej meny centrálnej banky, hľadajú a testujú formu, systém, dizajn a model svojich budúcich digitálnych mien.

4.5. EHSV vidí, že v dôsledku nastúpeného procesu technologických inovácií je pred ECB dilema, ako ďalej postupovať so začatým procesom digitalizácie eura pri zabezpečení prepojenia s ostatnými digitálnymi menami centrálnych bánk, ďalej ako zabezpečiť finančnú inkluzívnosť, makroekonomickú a finančnú stabilitu⁽¹¹⁾.

4.6. EHSV očakáva, že zavedenie digitálneho eura nepredpokladá vyriešenie všetkých otázok súvisiacich s evolučnou technologickou revolúciou. Možno očakávať výrazný pokles hotovostných platobných prostriedkov. Okrem toho bude potrebné riešiť otázky menovej suverenity vrátane podpory procesu digitalizácie v spojení so zahraničnými platbami, transfermi vrátane riešenia kľúčovej otázky, ktorá je spojená s finančnou inklúziou. To sú všetko otvorené otázky, ktorým čelí ECB aj v súčasnosti.

⁽⁸⁾ V rámci vzájomného prepojenia rôznych modelov cezhraničných platobných systémov je dôležité, aby boli vzájomne kompatibilné.

⁽⁹⁾ Viac informácií nájdete v predchádzajúcom stanovisku EHSV na tému *Stratégia EÚ v oblasti retailových platieb* (Ú. v. EÚ C 220, 9.6.2021, s. 72).

⁽¹⁰⁾ Stablecoin je kryptomena s fixnou cenou, ktorej tržová cena je viazaná na iné aktíva. V porovnaní s inými kryptomenami, ako je bitcoin, je stablecoin možné viazať na také aktíva, ako sú určité rezervy alebo konvertibilné meny vrátane amerického dolára alebo eura, s ktorými možno obchodovať na burzách.

⁽¹¹⁾ Evolučný technologický proces vychádza z procesu decentralizovaných financií ako napr. experimenty veľkých technologických firiem. Diem/Libra a zavedenie e-CNY sú výsledkom revolučného technologického procesu.

4.7. EHSV konštatuje, že zavedenie digitálneho eura nemôže vyhovovať všetkým štátom rovnako, pretože existujú rozdiely v rámci jednotlivých štátov. Preto pri prechode na digitálne euro bude potrebné brať do úvahy predovšetkým aký bude priestor na jeho využitie v jednotlivých štátoch. Digitálne euro sa bude poskytovať všetkým občanom eurozóny, rovnako ako sa hotovosť poskytuje všetkým občanom eurozóny bez ohľadu na ich krajinu. Jeho používanie sa môže líšiť v závislosti od zvykov a noriem jednotlivých krajín.

4.8. EHSV chápe, že pri hľadaní jednotlivých charakteristických črt pri zavedení digitálneho eura bude dôležité hlavne zohľadniť podmienky súkromia, ale tiež dobu uvedenia na trh. Okrem toho bude dôležité využitie súčasnej infraštruktúry a novej technickej architektúry pri zabezpečovaní platobných transakcií a procedúr pri poznaní svojich zákazníkov.

4.9. EHSV verí, že reálne digitálne euro bude mať vysoký stupeň ochrany súkromia. Hoci časový horizont zatiaľ nie je presne špecifikovaný, preto dôsledná príprava je už v súčasnosti veľmi dôležitá. EHSV okrem toho konštatuje, že ECB pri vydávaní digitálneho eura zohľadní všetky požiadavky v súvislosti s bojom proti praniu špinavých peňazí a financovaním terorizmu, ale to neznamená, že samotná ECB bude vykonávať kontroly podľa zásady „poznaj svojho klienta“. Tie by v závislosti od návrhu digitálneho eura mohli vykonávať napríklad subjekty pôsobiace pod dohľadom.

4.10. EHSV predpokladá, že dôležitým bude tiež posúdenie štátnej suverenity, ako aj vplyv na európsky bankový systém. Aj napriek tomu, že v súčasnosti celý európsky platobný systém nie je úplne jednotný, veľkou výhodou je, že je dostupný tak pre fyzické, ako aj právnické osoby. Zatiaľ po svetovej finančnej kríze je relatívne efektívny, stabilný a bezpečný.

4.11. EHSV žiada dobudovanie bankovej únie. Úplná a skutočná banková únia by bola prínosom k ďalšiemu posilneniu odolnosti a uniformity európskeho bankového sektora. To je kľúčové a prospešné aj vzhľadom na potenciálne digitálne euro.

4.12. EHSV predpokladá, že komerčné banky v štátoch eurozóny v súčasnosti využívajú priaznivé podmienky pri realizácii platobných transakcií. V tomto kontexte možno očakávať, že komerčné banky a iné inštitúcie vo finančnom sektore, vrátane inštitúcií poskytujúcich platobné služby, by mali intenzívne kooperovať s ECB pri vzniku a zavedení digitálneho eura.

4.13. Pri zavedení a implementovaní CBDC v podmienkach štátov eurozóny bude potrebné zohľadniť najmenej tri nasledujúce, veľmi dôležité charakteristiky:

- i) pri prijatí digitálneho eura ako základného platobného prostriedku bude nutné, aby bola možná voľba využitia platieb transakcií aj v hotovostnej forme,
- ii) potrebu, aby digitálne euro bolo použiteľné a prístupné v rámci eurozóny a potenciálne aj v zahraničí,
- iii) brať do úvahy, aby v procese nastúpenej digitalizácie bolo možné digitálne euro využiť pri transakciách aj v nových podmienkach, ktoré neexistovali v prípade fungovania hotovostných platieb.

4.14. EHSV očakáva, že ECB pripraví a bude implementovať celý rad opatrení orientovaných na zavedenie digitálneho eura v zmysle prijatého časového harmonogramu. Okrem toho zdôrazňuje, že v procese vysokého stupňa prepojenia platobných systémov bude potrebná veľmi úzka spolupráca, a to nielen v rámci členských štátov eurozóny, ale aj s ostatnými centrálnymi bankami vo svete a s kompetentnými menovo-finančnými inštitúciami, ktoré poskytujú aj potrebnú technickú pomoc.

4.15. Zavedenie digitálneho eura predpokladá prípravu všetkých vecných a systémových predpokladov pre jeho efektívne fungovanie. Keďže sa týka všetkých občanov členských štátov eurozóny vrátane členských štátov Európskej únie, bude v ďalšej diskusii o prijatí a zavedení digitálneho eura veľmi potrebné zahrnutie občianskej spoločnosti, výskumu a akademickej obce.

V Bruseli 26. októbra 2022

Predsedníčka
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Christa SCHWENG
